

Turizmuson túl: az élővilág meghatározó szerepe az életminőségben

Török Katalin

MTA Ökológiai Kutatóközpont

MTA
ÖKOLÓGIAI
KUTATÓKÖZPONT

Csak rekreáció, nyaralás, tanulás?

Közbeszédben:

- Élővilág: mint érdekesség, kiállítási tárgy vagy rezervátum
- Nemzeti Parkok és védett területek a közbeszédben: szakmapolitikai téma, turizmus stb.
- Kicsi a társadalmi szerepe, a médiában színes hír
- Rossz esetben: az élővilág a *fejlesztés akadály*
- „hasznot” csak a turizmus hoz

Pedig

- az élővilág az alapja az életlehetőségeinknek
- meghatározza életminőségünket, a jól-lét alapja
- **ökoszisztéma szolgáltatások** révén gazdasági haszna is jelentős
- az élővilág a kulcsa az ENSZ fenntartható fejlődési célok megvalósításának (17 cél 2030-ig)

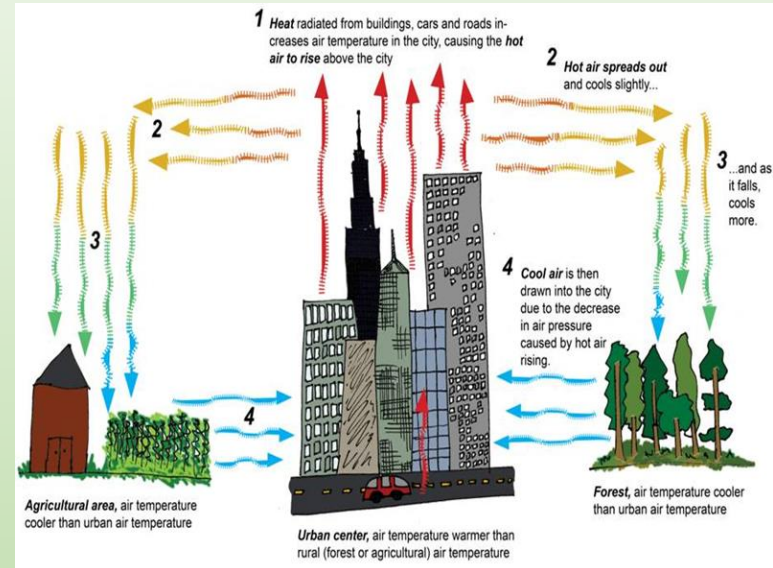

Példák ökoszisztéma szolgáltatásokra

- Víz tisztítás
- Klímaszabályozás
- Élelmiszer biztosítása
- Szén megkötése

Adatok (pl.)

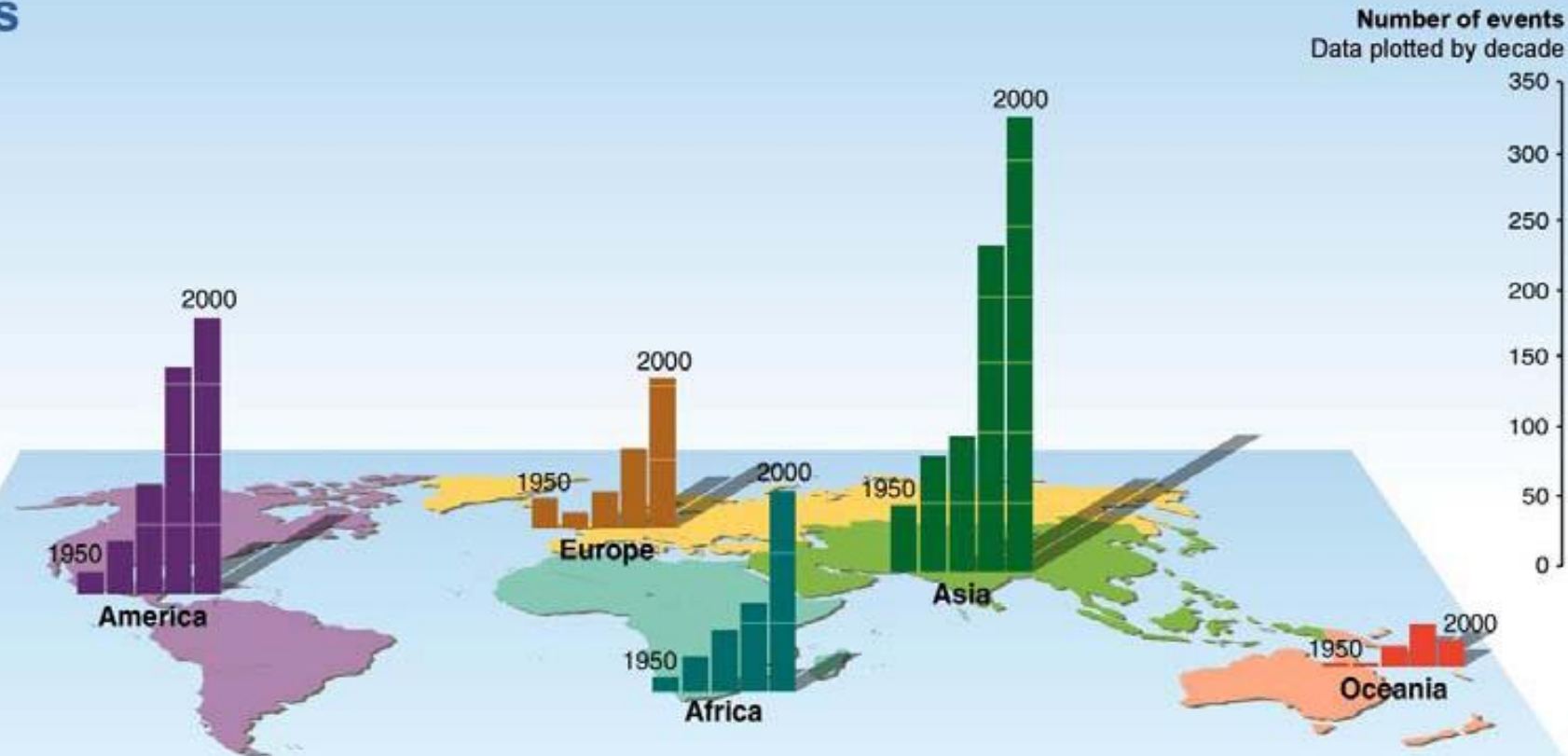
- Évente **577 Mrd USD** értékkel járul hozzá a beporzó állatok tevékenysége a világ élelmiszertermeléséhez
- Teljes bioszféra szolgáltatása évente (Costanza et al. 1997; 17 931 idézet) **33×10^{12} USD** (nagy részét nem piaci szolgáltatásokból)
Összes nemzeti GDP **18×10^{12} USD** évente

Ökoszisztéma szolgáltatások leromlása – egy tapasztalható következmény

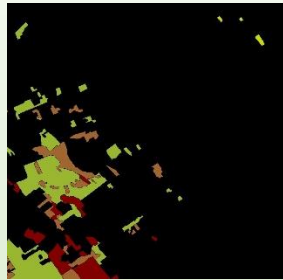
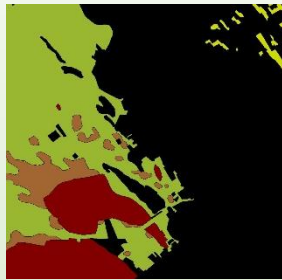
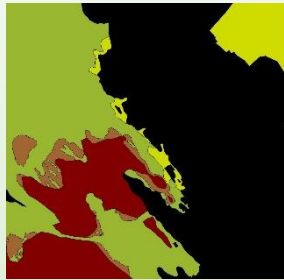
Nő a nem-lineáris folyamatok és kiszámíthatatlan események valószínűsége, pl. árvizek gyakorisága – szabályozó ÖSZ

Floods

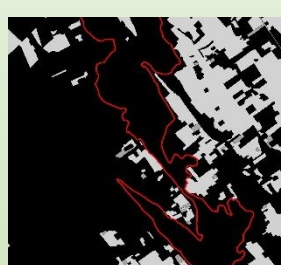
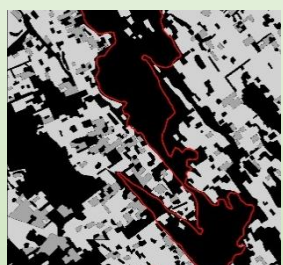
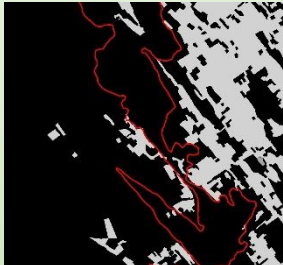
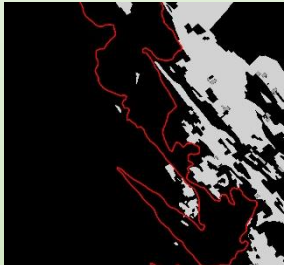
1783

2000

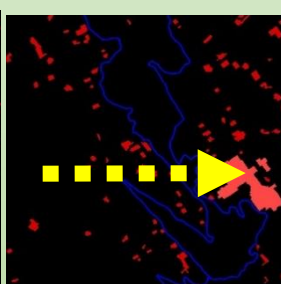
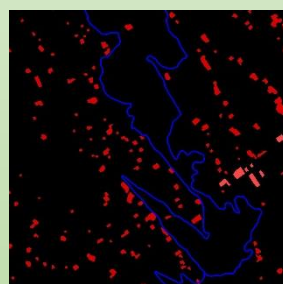
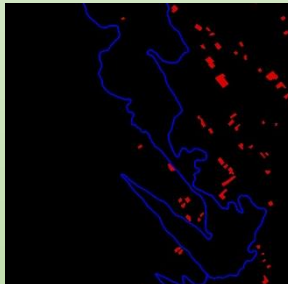
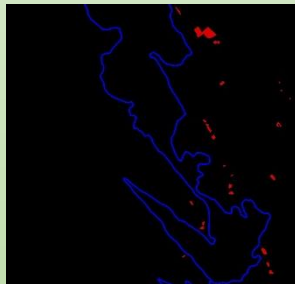

Fülöpháza

Homoki gyepek

Szántók

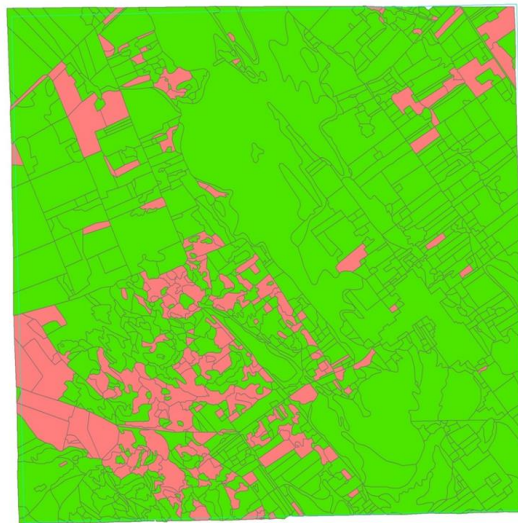
Tanyák, falu

Biró M. és mtsai

Tájváltozás helyi szinten

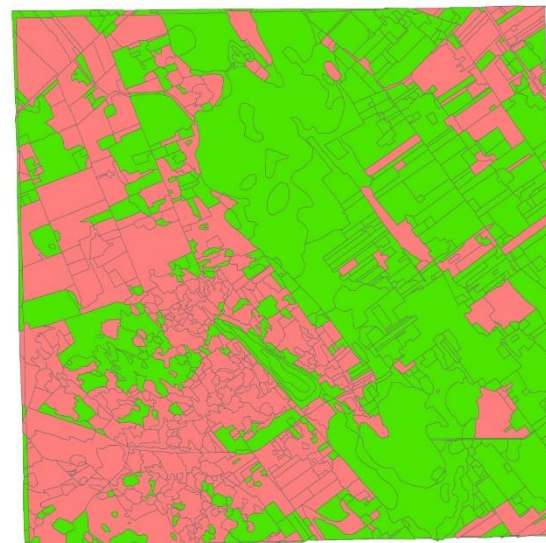
Egyéb hatások: selyemkóró invázió

Fülöpháza NBmR 5x5 km mintanégyszeg 2000 és 2010

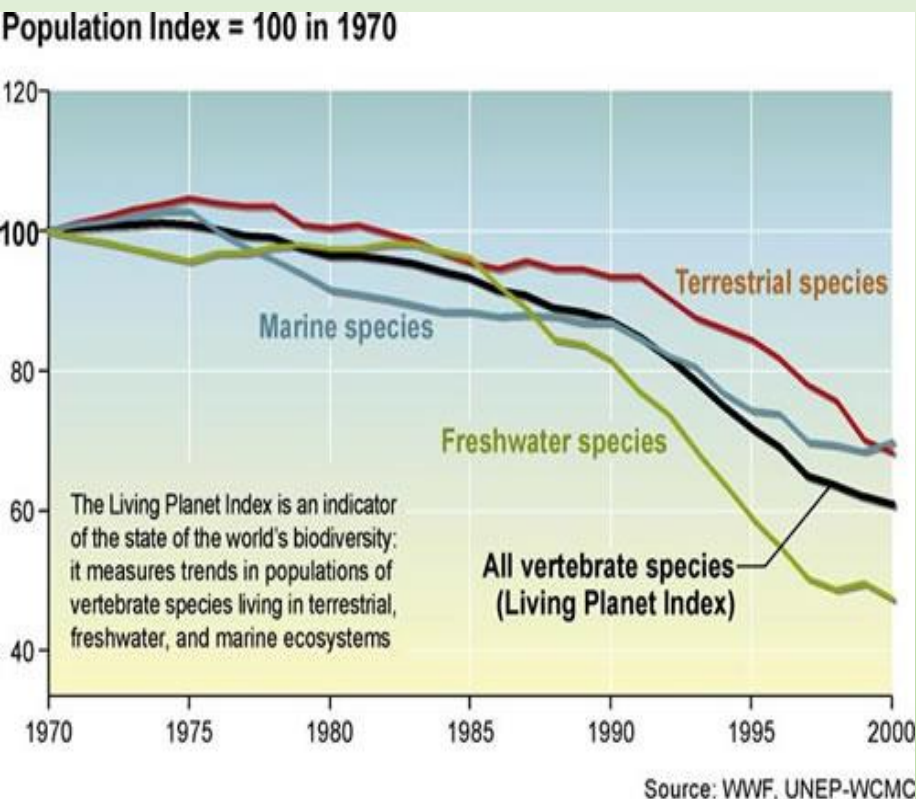

Bagi 2000

Szitár 2010

A biodiverzitás vészesen pusztul az ökoszisztéma szolgáltatások szintje csökken

Válaszok a globális krízisre:

→
Globális vállalások (Aichi célok)
EU (Biodiverzitás Stratégia)

Főleg a nem ellátó ökoszisztéma szolgáltatások pusztulnak – de ez visszahat a piacon értékesített ÖSZ-ra is

Vállalások

- Globális – CBD Aichi 15. cél (a degradált ökoszisztémák legalább 15%-nak restaurációja)
- EU = Biodiverzitás stratégia 2. cél
- Magyarország = Biológiai Sokféleség Nemzeti Stratégia

Cél:

- Az élővilág állapotának javítása, fenntartó, szabályozó ÖSZ helyreállítása

Mit lehet tenni?

- javítani a fenntartó, szabályozó ÖSZ-t
- Ehhez: felmérni, értékelni, térképezni az ÖSZ-okat
- változtathatni a viselkedésünkön
- ki kell lépni a védett területekről - **Zöldinfrastruktúra** fejlesztés
- ÖSZ beépítése a területhasználat tervezésébe, egyéb ágazatok munkájába
- **paradigmaváltás** szükséges: ne csak a gazdaság irányítsa értékrendszerünket – az élővilág az emberek szolgálatában is (+ önmagában vett értéke)
- a természetvédelem a köz érdekében és nem a fejlesztés ellen
- **van egy ilyen projekt!**

2016 - 2020

sokszínű zöld
a természetem

„Közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az **EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020** célkitűzéseinek hazai szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok (KEHOP)”

natura
a természet értékei

ökoszisztéma-
szolgáltatás
a természet ajándékai

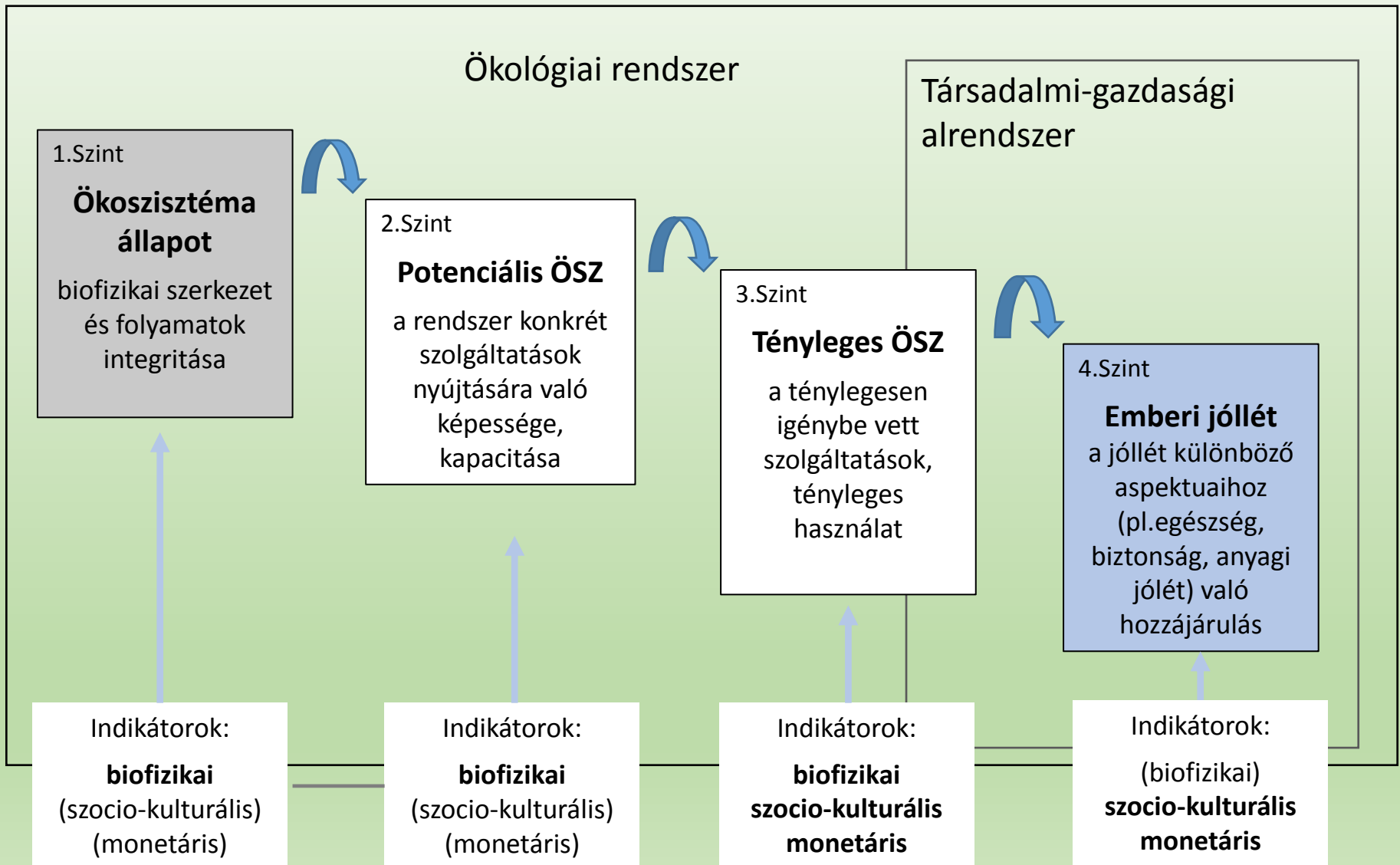

tájkarakter
a természet arcai

zöldinfrastruktúra
a természet hálózatai

ÖSZ és az emberi jóllét összefüggése: Kaszád keretrendszer

(Haines-Young és Potschin 2010, ill. Kovács et al. 2014, 2015 alapján, módosítva)

natura

a természet értékei

Projektelelem

Cél: adathiányos vagy rossz természetvédelmi helyzetű elemek felmérése

- Közösségi jelentőségű **fajok**: elterjedési adatok, állománynagyság, változás mértéke, országos természetvédelmi helyzet értékelése;
- 218 közösségi jelentőségű **madárfaj** aktualizált elterjedési térképe;
- Közösségi jelentőségű **élőhelytípusok**: előfordulás, kiterjedés, változás mértékére, állapotértékelésre vonatkozó adatok.

ökoszisztéma-
szolgáltatás

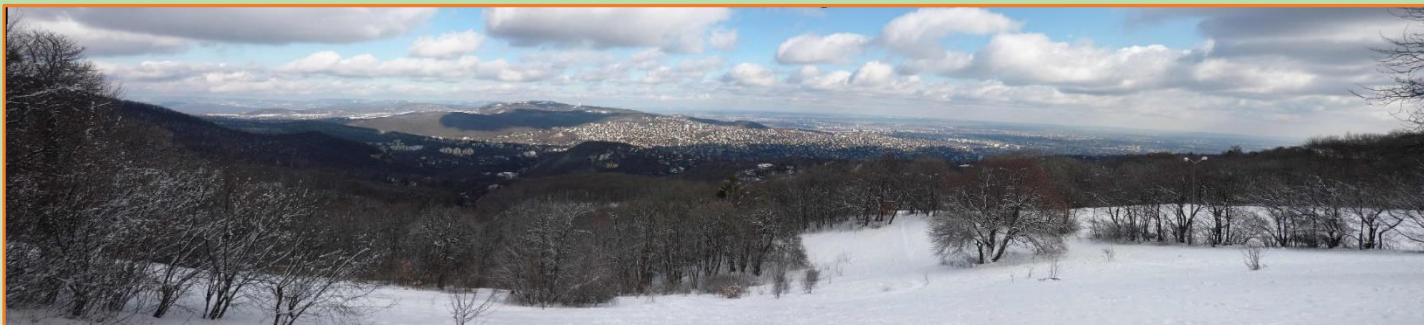
a természet ajándékai

Projektelelem

Nemzeti Ökoszisztéma Szolgáltatás Térképezés (NÖSZTÉP)

Célok:

- módszertani megalapozás, részvételiség kialakítása
- Magyarország ökoszisztéma térképe és állapottérképe
- legfontosabb ÖSZ-k térképezése
- ökoszisztéma szolgáltatások átfogó társadalmi, jóléti értékelése

tájkarakter
a természet arcai

Projektelelem

- tájkarakter-típusok és területek országos térinformatikai adatbázisa
- tájkarakter-típusok értékelése, minőségi célállapotuk, kezelési, védelmi, fejlesztési irányainak meghatározása
- turisztikai célterületek vonzereje, értékelése

zöldinfrastruktúra
a természet hálózatai

Projektelelem

- A ZI célrendszerének, ill. a gyakorlati alkalmazás főbb irányainak meghatározása
- hazai és nemzetközi tapasztalatok/jó gyakorlatok feldolgozása
- Hazai ZI elemeinek meghatározása, állapotértékelése
- ZI fejlesztés stratégia, nemzeti restaurációs prioritások

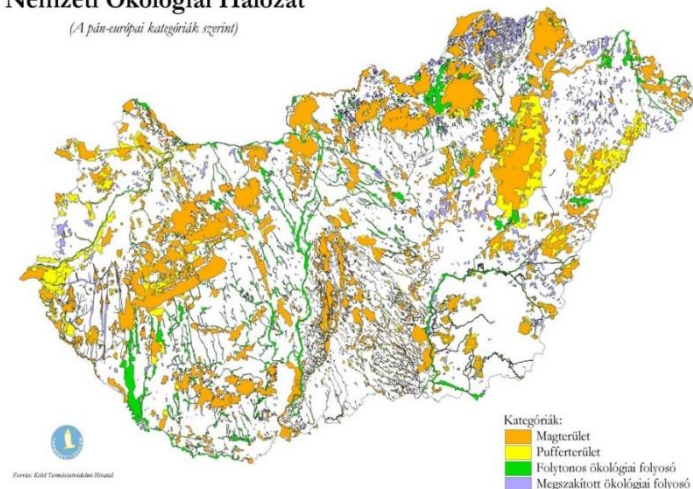

Várható eredmények

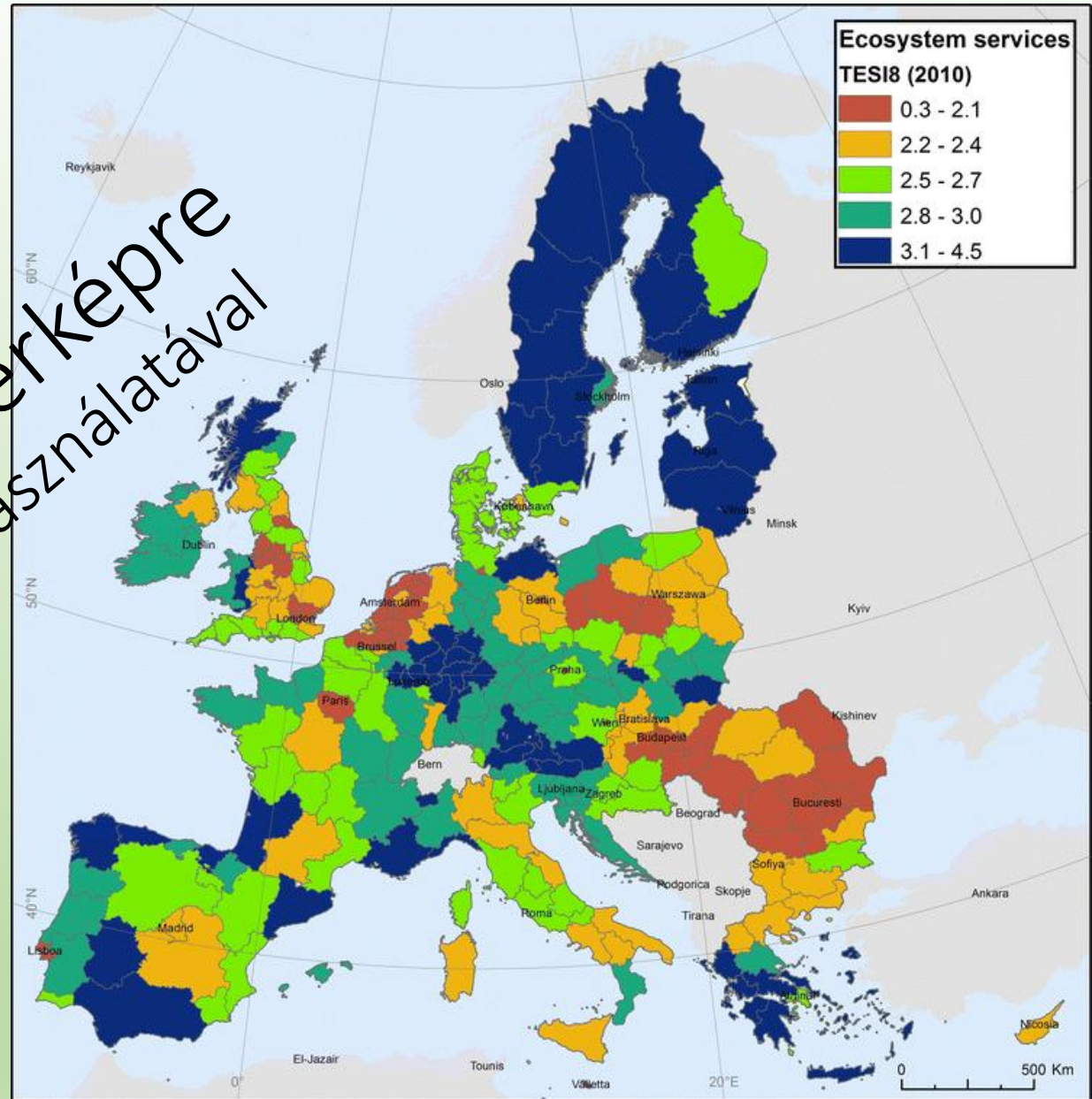
- Ökoszisztéma szolgáltatás térkép (NÖSZTÉP)
- Zöld Infrastruktúra fejlesztés – 15 % restauráció
- Beépülés a joggyakorlatba – területfejlesztés szabályozása
- **Részvételi tervezéssel!**

Nemzeti Ökológiai Hálózat

(A pári-európai kategóriák szerint)

Példa ÖSZ térképre
& ÖSZ típus használatával

Spatial pattern of the total ecosystem services index (TESI8) based on the sum of eight standardized ecosystem services indicators

Maes et al. 2015 *Landscape ecology*, 30, 517-534

Hogyan járul hozzá a projekt a Biodiverzitás Stratégia céljainak megvalósításához?

Közvetlen hatás

I. A biodiverzitás állapotának javítása

II. Táji diverzitás, Zöld infrastruktúra, ÖSZ fenntartása, helyreállítása

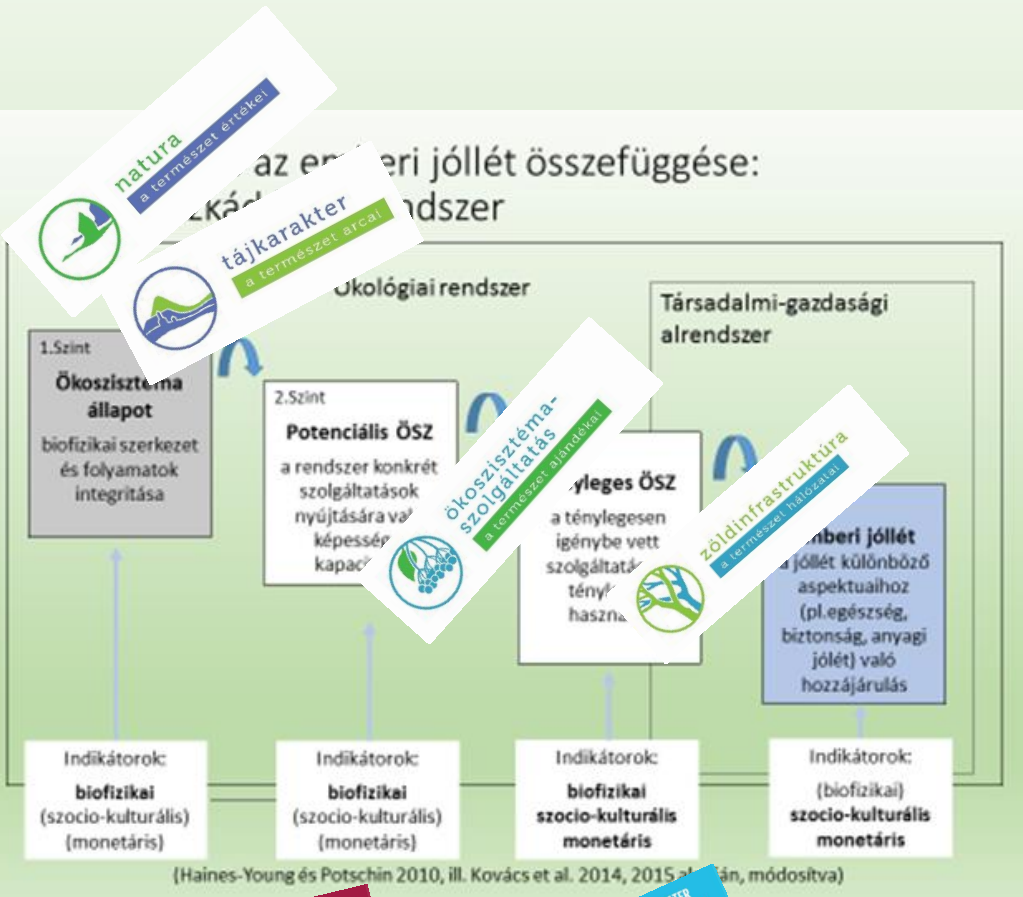

III. Fenntartható erdő- vadgazdálkodás, vízi erőforrások

Közvetett hatás

- Nem piaci ÖSZ javulnak
- Közösségi értékek is fontosak
- Fenntarthatóság javul

- **Emberi jóllét** szintje javul
- Esély a fenntartható fejlődési célok megvalósítására

Köszönöm a figyelmet!

